

belépés alkalmával köteles magával hozni: 6 inget, 6 alsónadrágot, 6 zsebkendőt, 10 pár kapcát vagy harisnyát, 1 pár — erdőjárásra alkalmas — erős bagariacsizmát. A tanulók egyéb ruházatáról, valamint a szükséges tankönyvekről, tanszerekről és eszközökről, nemkülönbén a tanulóknak lakással és étellemezéssel való ellátásáról, a szakiskolában töltött idő alatt a tanulókért fizetett ellátási költség fejében, illetőleg az erre szolgáló államköltségvetési hitel terhére, a szakiskola gondoskodik; de viszont a szakiskola helyiségeinek berendezésének és felszerelésének rendbentartása és tisztogatása a tanulók kötelességét képezi.

8. Azokat a tanulókat, akik a továbbképző tanfolyamra nem közvetlenül a szakiskola elvégzése után vétetnek fel, jelentkezésük alkalmával a szakiskola igazgatója orvosi vizsgálat alá veszi. Akit a szakiskola orvosa valamely ragályos, vagy a szakiskolai foglalkoztatás mellett könnyen nem gyógyítható betegségben szenvedőnek, vagy hiányos testi szervezetűnek talál: az a szakiskolába nem fogadtatik be.

Budapest, 1911. évi május hó.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Horváth Sándor az erdőgazdasági birtokpolitikáról. Röviden már megemlékeztünk arról, hogy a Magyar Társadalomtudományi Egyesület birtokpolitikai értekezletén *Horváth Sándor* min. tanácsos is kifejtette nézetét a helyes birtokpolitika erdőgazdasági vonatkozásairól. Erre vonatkozó, az Erdészeti Lapok f. é. IV. számában megjelent híradásunk kiegészítéséül a Magyar Társadalomtudományi Szemle f. é. 3. száma nyomán ideiktatjuk *Horváth Sándor* nagyérdeklő fejtegetéseinek teljes szövegét:

Horváth Sándor miniszteri tanácsos főleg az erdőgazdasági érdekek szempontjából foglalkozik a kérdéssel. Kijelenti, hogy ebből az álláspontból sem *Baross*, sem *Lévy* előadása ellen nincs lényegesebb ellenvetése. Hiánya azonban nézete szerint az előadmányoknak az, hogy a kötött birtokokra vonatkoztatva tárgyalták

csak a kérdést, már pedig abban biztos és szilárd álláspontot elfoglalni alig lehet addig, míg a helyes birtokmegosztás feltételeit általában véve, tehát a magánbirtokokra is kiterjeszkedve, nem tisztáztuk.

Az eddigi birtokpolitikai szakértekezletek is csak mellékesen és csak egyes érdekesoportok egyoldalú álláspontjából foglalkoztak a birtokmegosztás kérdésével s a felszólalásokból az a felfogás domborodott ki, hogy a magyar birtokpolitikának jövőre főleg két célt kell szem előtt tartani: egyrészt oda kell törekedni, hogy a nagybirtokok minél előbb közép- és kisbirtokokra darabolódjanak szét s másrészt meg kell akadályoznia, hogy a kisbirtokok törpebirtokokká aprózódjanak fel. Szerinte az egyesület nem fogadhatja el általános érvényű irányelveknek ezeket a kijelentéseket, mert ha ezt tenné, csak azoknak a veszélyes jelszavaknak a számát szaporítaná, melyek amugy is kelletén túl uralkodnak közéletünkben.

Azt ő is szívesen elismeri, hogy a nagy mezőgazdasági birtokok sértetlen fentartását megvédelmezni lehetetlen, de kétségesnek tartja, hogy a mielőbbi feldarabolást türelmetlenül kellene követelnünk. Azt hiszi, hogy a magántulajdont képező nagy- és közép-birtokok, még a kötött forgalmu birtokok is, szétdarabolódnak maguktól, erőltetés nélkül s talán hamarább is, mintsem országos szempontból kívánni lehetne. De ha ebben tévedne is, azt véli, hogy még a mezőgazdasági és szociális érdekek egyoldalú álláspontjából sem a nagybirtokok feldarabolását kell tulajdonképpen követelnünk, hanem inkább csak a nagybirtokok eddigi használati módjának a reformálását és az eddigi helyett olyan hasznosítási módnak a meghonosítását, amely a birtokos érdekeinek teljes kielégítése mellett a közérdek szempontjából támasztható követelményeknek is megfelelhet; ezt a célt pedig szerinte, különösen a kötött birtokokon, a helyes alapokra fektetett bérleti rendszerrel is el lehet érni s talán még jobban, mint a nagybirtokok egyszerű feldarabolásával, különösen ha a bérleti feltételek úgy állapítatnak meg, hogy a föld a nagybérlők kizárásával közvetlenül, hosszabb időtartamra és lehetőség szerint akkora darabokban jut-hasson az érdekelt földmives családok használatába, amekkora a család munkaerejének és felszerelésének megfelel. De vannak különösen a házilag kezelt nagybirtokok között tudvalevőleg

olyanok is, melyek egyes vidékeken valóságos mintagazdaságok jelentőségével bírnak; ezeknek a feldarabolását, vagy akár csak a haszonbérbeadását sem lehet mindig józanul követelni.

Az állattenyésztési érdekek sem mindig kívánják meg a nagybirtokok feldarabolását, ami pedig az erdőgazdaságot illeti, határozottan állítja, hogy ennek a gazdasági ágának az érdekei homlokegyenest ellenkeznek a fentebb idézett kijelentésekkel.

Erdőgazdasági érdekeink ugyanis a nagy erdőbirtokoknak nem a feldarabolását, hanem a lehető leggondosabb konzerválását, a kis erdőbirtokoknak pedig nem a konzerválását, hanem ahol csak lehetséges, a megszüntetését, t. i. egyesítés útján közép-birtokká való tömörítését, vagy pedig a szomszédos nagybirtokba való beolvasztását követelik. Mert akármelyik lényegesebb feltételét vizsgáljuk is meg behatóan az erdőgazdaság prosperálásának, mindig csak arra a eredményre kell jutnunk, hogy jövedelmező és okszerű gazdaságot, mely a birtokos jogos várakozásán kívül a közérdeket is kielégítheti, csak nagyobb terjedelmű erdőbirtokon lehet meghonosítani és fentartani, ellenben a kisbirtokon a körülmények legyőzhetetlen nehézségei még a jóakaratu és józan birtokost is előbb-utóbb gazdaságának leszerelésére s valóságos rablógazdaság üzésére kényszerítik.

Különösen hegyes vidékeken már maga a kisbirtoknak czélszerű elhelyezkedése is legyőzhetetlen nehézségekbe ütközik s valóban, még csak elképzelni is nehéz, hogy közép- és magashegységi vidékeinknek a lakott helyektől messzire eltávolodó szűk völgyeiben és gyakran a havasokig felhatoló meredek hegyoldalain 10, 20, 40, sőt akár 100, 200 holdas kisbirtokok is úgy foglalhassanak helyet, hogy mindeniknek a kezelése független lehessen a másiktól.

De vannak más nehézségek is, melyek a kis erdőbirtokosra nézve a helyes gazdálkodást lehetetlenné teszik. Ilyenek különösen a szomszédok kártevéseivel szemben való védekezés lehetetlensége és a termeléshez szükséges tőkebefektetés aránytalan volta. Ami ez utóbbit illeti, különösen félreeső, hegyes vidékeken, az valóban elviselhetetlen terheket ró a kis erdőbirtokosra. Konkrét példákkal igazolja, hogy az ilyen költségek még nagy és értékes fanemek által alkotott erdőbirtokon is elérhetik a birtok értékének egy-

harmad részét, kevésbé értékes és kisebb birtokokon pedig ennél magasabbra is rughatnak.

Kisbirtokostól továbbá azt kívánni, hogy az aránylag nagy előfatőkét, ha megvan, szigorú önmegtartóztatással konzerválja, ha pedig hiányzik, kitartó áldozatkészséggel megteremtse, ugyyszólván képtelenség. Ha anyagi ereje volna is hozzá, nem lesz meg a gazdasági intelligenciája és áldozatkészsége.

Valóban szabályként lehet tehát hangoztatni, hogy különösen hegyes vidékeinken okszerű gazdaságot csak nagy erdőbirtokon lehet folytatni. Természetesen, mint minden szabály alól, ez alól is lehetnek és vannak kivételek, de mint példakkal bizonyítja, jól kezelt és jól jövedelmező kis erdőbirtokokat valóban csak kivételes körülmények között lehet találni.

A helyes magyar birtokpolitikának tehát a fentebb említett kijelentésekkel éppen ellenkező irányt kell követni és oda kell törekedni, hogy a meglévő nagy erdőbirtokok a feldarabolástól minden áron megóvassanak, a kis erdőbirtokok pedig egyesítés útján legalább is középbirtokokká tömöríttessenek.

És ezt annál inkább szükséges hangsúlyozni, mert ennek a helyes elvnek Magyarországon ez idő szerint inkább az ellenkezője érvényesül, amennyiben még a hitbizományi és más kötött forgalmu erdők birtokosainál sem éppen ritkaság az a törekvés, hogy az erdők kisebb-nagyobb részleteit elidegenítés útján pénzzé tegyék s ezzel azután valóságos rombolást visznek véghez a vidék gazdasági állapotában. Először is tönkreteszik az erdő egész előfatőkéjét, mert fával együtt a nép parcellákat nem igen vesz, azután következik a termőtalaj tönkretétele, mert a földéhes nép nem erdőt vásárol, hanem legelőt, rétet, szántót akar szerezni, parcellájából tehát igyekszik kiszarolni a vételárat és a remélt hasznot, még pedig ha hibásnak érzi magát, gyorsan és kiméletlenül, nehogy a hatóság időelőtt megakadályozza törvénybe ütköző cselekedetét. A hatóság azonban előbb-utóbb mindenestre közbe lép. És ekkor azután következik a rombolásnak harmadik fázisa is: a használatok betiltása, az erdősítés elrendelése, a mulasztások büntetése és ezek nyomában nem ritkán a reményeiben csalódott kigazda anyagi romlása.

Egyébiránt a dolog úgy áll, hogy az erdők szétdarabolásának

a megakadályozása és a kisbirtokok egyesítése magában véve még távolról sem biztosíthatná a magánerdőgazdaság helyes irányú fejlődését. Ehhez még sok más feltétel szükséges; így többek között az is, hogy a birtokosban legyen meg a hajlandóságon kívül a képesség is arra, hogy a helyes gazdálkodás feltételeit felismerje és azután ezekhez a feltételekhez szigorúan ragaszkodjék, hogy gazdaságának vezetésénél ne csupán egyéni érdekeit és különösen ne pillanatnyi érdekeit tartsa szem előtt, hanem az utód érdekeit és ezzel együtt a közérdeket is figyelembe vegye. Az élet azonban azt mutatja, hogy ilyen birtokosunk bizony kevés van.

Az erdőbirtokos azt hiszi rendesen, hogy a fakészlet áruba bocsátásával még utódját sem károsítja meg s ha kell, reális számadatokkal is igazolja, hogy az erdejéből kivont tőkék biztos értékpapirokba fektetve, állandóan magasabb jövedelmet fognak hajtani, mint amennyit az erdőgazdaság jövedelmez.

Pedig ez az egész okoskodás azért mégis hamis és téves, és pedig azért, mert szigorú reális alapokra, t. i. a mai pénzkamatlábra és a mai faárakra van alapítva, holott köztudomású dolog, hogy a pénztőkék kamatozása a kamatláb hanyatló irányzata folytán mindig csekélyebb lesz, míg ellenben a faárak és ezekkel együtt az erdőgazdaság jövedelmezősége állandóan emelkedik, még pedig nem is egészen jelentéktelen arányban, úgy hogy kockázat nélkül is fel lehet tenni, hogy a kettő közt ma még a pénzgazdaság javára fennálló különbség évről-évre kisebbedni és nemsokára teljesen meg fog szünni.

A líptóvármegyei nagy és értékes közbirtokossági erdők faállományát például az arányosítás befejezése után a legtöbb részes fél a múlt század 70-es éveiben holdanként 200, 300, legfeljebb 400 koronáért adta el, holott manapság ezek a közbirtokossági erdők holdanként 2000, 3000, sőt 4000 koronát is megérnének, ha megvolnának. Kétségtelen tehát, hogy együttvéve milliókra menő veszteséget okoztak maguknak meggondolatlan sietségükkel s még a 100 holdas kis részes fél is egész vagyont dobott el magától akkor, amikor illetményét az akkori időben igen magas árért, t. i. holdanként 400 koronáért, egészben pedig 40.000 koronáért eladta, mert ha az ezelőtt 30 évvel bevett 40.000 koronához annak 5% kamatait is hozzászámítjuk s a jelenlegi

400.000 koronából ezek fejében kerek 200.000 koronát ütünk is le, veszteségét akkor is 200.000 koronára, vagyis kerek 100⁰/₀-ra tehetjük. És daczára ezeknek a szomorú tapasztalatoknak, melyekhez hasonló más vidékeken is százszámra fordult elő az utolsó évtizedek alatt, a csikvármegyei nagy közbirtokosságoknak azok a jogosultjai, kik az arányosítások rendén illetményeiket szabad rendelkezésü magánvagyonképen külön kikapták, ma is egészen ugy tesznek, mint a lipitvórmegyei elődök.

Szó sincs róla tehát, hiu reménység volna azt hinni, hogy a helyes és okos gazdálkodás belátható időközön belül a mi szabad rendelkezésü magánerdőbirtokainkon is magától meg fog honosulni.

Éppen azért, mert a magánerdőkkel így áll a dolog, kétszeres gondot kell fordítanunk arra, hogy legalább a kötött forgalmu erdők állománya és fejlődése biztosittassék. A kötött forgalmu erdőbirtokok rendszerét tehát nem megszüntetnünk, hanem erősíteniük és fejleszteniük kell. Oda kell törekednünk, hogy a kötött forgalmu erdőbirtokok száma és állaga új állami és községi birtokok szerzésével vagy a meglevő ilyen birtokoknak kiegészítésével, továbbá új hitbizományok alakításával, vagy pedig a mezőgazdasági hitbizományok állagának a Beksics-féle formula szerint erdővel való kicserélésével és az alföldről a felvidékre való áthelyezésével lehetőleg szaporittassék.

Az erdőgazdasági érdekek szempontjából ugyanis az volna az igazán ideális állapot, ha felvidéki és erdélyrészi vármegyékben, továbbá Bihar, Arad, Temes és Krassó-Szörény vármegyékben a lakott vidékektől távolabb fekvő, majdnem kivétel nélkül feltétlen erdőtalajon álló, többé-kevésbé összefüggő erdőségek csupa nagybirtokokat képeznének, a községek közelében fekvő kisebb erdők pedig, vagy ezek közül legalább is azok, amelyek szintén feltétlen erdőtalajjal birnak, községi határonként egyesítettének s ezenkívül az új állami és községi vásárlásoknál, valamint az új hitbizományok alakításánál és áthelyezésénél arra is gond fordítatnék, hogy a nagybirtokok között lehetőségig minden vidéken legyen egy-egy állami birtok is, mely körül azután hitbizományi, papi, alapítványi, közbirtokossági stb. erdők foglalnának helyet, míg a lakott vidékek közelében levő egyesített erdők lehetőségig akkora terjedelemben, hogy a lakosság házi szükségleteit állandóan

fedezhessék, a politikai községek, vagy a volt urbéres birtokosságok tulajdonát képeznék.

Az elmondottak alapján körülbelül a következőképen jelölhetők ki azok az irányelvek, melyeket a helyes magyar birtokpolitikának az erdőket illetőleg szem előtt kell tartani:

1. Oda kell törekedni, hogy a meglevő nagy erdőbirtokok a szétdarabolódástól — hacsak lehetséges — megóvassanak; a kisbirtokok pedig, ideértve a beerdősítésre váró kopár vizmosásos területeket is, a lakott vidéektől távolabb fekvő vidékeken lehetőségig a szomszédos nagybirtokokba olvasztassanak, a közelebb eső helyeken pedig egyesítve legalább középirtokokká tömörítessenek.

2. A parcellázást, amennyiben az erdőkre is kiterjed, mint a helyes birtokmegosztás elveivel ellentétben álló, erőszakos és igen veszélyes műveletet, ha megtiltani nem is, de legalább megnehezíteni kell; mindenestre kötelezni kell a parcellázót, hogy feltétlen erdőtalajjal bíró erdőrészteinek vevőit az erdőfentartás tekintetében reá váró összes törvényes kötelességeire és a használat tekintetében fennálló törvényes tilalmakra szóban és írásban meg az adásvételi ügylet megkötése előtt tüzetesen figyelmeztesse.

3. A kötött erdőbirtokok rendszerét és azokat a törvényes intézkedéseket, melyek az ezen birtokkategóriába tartozó erdők kezelését és használatát szabályozzák, gondosan fenn kell tartani; az idevágó törvényes intézkedéseket ki kell egészíteni olyan intézkedésekkel, hogy a kötött forgalmu erdők állagának az ingatlan elidegenítés útján való megcsonkítása is megakadályozható legyen; a kötött forgalmu erdőbirtokok számát és terjedelmét egyrészt állami és községi erdővásárlásokkal, új hitbizományok és alapítványok létesítésével, másrészt a mezőgazdasági hitbizományi birtokrészek erdővel való kicserélésével szaporítani kell.

4. Oda kell hatni, hogy a napról-napra ijesztő mértékben szaporodó, beerdősítésre váró kopár területek a szomszédos kötött forgalmu erdőbirtokokhoz s különösen az állami, vagy községi erdőkhöz csatoltassanak; evégből meg kell adni az állam és a községek s esetleg a hitbizományok részére a kisajátítás jogát és hogy a kisajátítási eljárásnál a méltányos érdekek kölcsönösen

megvédhetőek legyenek, ki kell törvényben mondani, hogy kisajátítási értékül a gazdasági érték, vagyis az az érték alkalmazandó, amely a kisajátítás tárgyát képező terület után a beerdősítéstől a létesítendő új erdőnek első kihasználásáig befolyó összes tiszta jövedelem mai értékének, mint ismétlődő járadéknak megfelel. Ez az érték természetesen csekély, de tönkretett kopár területért nem is követelhet senki nagy összegeket.

Ezekhez az irányelvekhez felszólaló szerint Magyarországnak akkor is szívesen ragaszkodni kell, ha az általuk érintett fontos kérdésekben (nagy- és kisbirtok, kötött forgalmu és szabad rendelkezésű birtok, parcellázás, kisajátítás) az ország illetékes köreinek alapos megfontolás után kialakuló ítélete a mezőgazdasági szociális stb. érdek biztosítására eltérő, vagy akár ellentétes irányt is jelölne ki.

Az 1911. évi tavaszi erdészeti államvizsga f. évi május hó 1-től kezdődőleg május 8-ig tartott.

Az államvizsga bizottságában részt vettek: *Horváth* Sándor miniszteri tanácsos, mint bizottsági elnök, *Tomcsányi* Gyula min. tanácsos, *Bund* Károly, az Országos Erdészeti Egyesület titkára és *Krippel* Mórícz főiskolai r. tanár, mint bizottsági tagok.

Az írásbeli kérdések a következők voltak:

I.

Mi a magyarázata annak, hogy hazánkban az erdők felújítása a leg^{jobb} helyen tarvágás útján történik, még ott is, ahol az erdőt alkotó fafaj természeti sajátságai valósággal megkövetelik valamely természetes felújítási módnak az alkalmazását.

Mennyiben tulajdonítható ennek és mennyiben egyéb okoknak az, hogy az elegenden erdők aránytalanul nagyobb területet foglalnak el, mint az elegyesek, holott ez utóbbiaknak a létesítése bizonyos termőhelyi és gazdasági viszonyok között a rendszeres erdőgazdaságnak egyik sarkalatos elve.

II.

Mérlegelje vizsgálattevő a hegy és völgy felé való fadöntés előnyeit és hátrányait, magashegységi fenyőgazdaság és a fa összegyűjtésének (közéletésének) különféle módjai alapul vételénél.

Mik a fadöntésnél követendő rendszabályok, különös tekintettel a természetes felújítás igényeire és a munkások személybiztonságára.

III.

Valamely vasut építése alkalmából egy község erdőbirtokából kisajátítandó:

a) 40 kataszteri hold, 70 éves, 0.7 sűrűségű bükkös, amely a kihasználás után lucz- és jegenyefenyővel lett volna felújítandó.

b) 30 kataszteri hold teljes sűrűségű, 15 éves luczfenyő fiatalos, amelynek mezőgazdasági művelésre is állandóan alkalmas talaja kataszteri holdanként 400 koronát ér.

Számítsa ki vizsgátevő azt a pénzösszeget, amelyet a birtokos ezért a 70 kataszteri holdnyi erdőért jogosan követelhet. A számításhoz szükséges további adatokat vegye fel legjobb belátása szerint.

Vizsgaengedélyt kért és kapott 15 jelölt, akik közül a vizsgára megjelent 14. Ezek között volt 4, akik főiskolai és 10, akik akadémiai végzettségűek.

A vizsga eredménye a következő volt. Erdőmérnöki oklevelet kaptak, mint főiskolai végzettségűek: Barabási József, Bárány Károly, Krause Ágoston és Tarcsányi Kálmán. Régi szövegű (erdészi) oklevelet szereztek: Barsi Nándor, Bydlo Hubert, Fail Ernő, Holman Jenő, Lorge Emil, Schvanczer Gusztáv, Stefány Gyula és Szathmáry Lajos. Oklevelet nem ért el 2 jelölt.

Krippel Móricz

főiskolai r. tanár.

Bányakutatási jog vadaskertben. A „Bányászati és Kohászati Lapok“ f. évi 8. számából vesszük át a következő pénzügyminiszteri elvi jelentőségű határozatot, amely az erdőbirtokot közelről érdeklí:

A bányatörvény 17. §-ában megjelölt ugynevezett kivett helyeken csak a kutatási, vagyis a külszíni talajbontással egybekötött bányászati munkálatok vannak a földtulajdonosi beleegyezéshez kötve, a földalatti bányaművelésre ellenben ez a megszorítás ki nem terjed. A céljának megfelelően bekerített vadaskert a bányatörvény 17. §-a alapján kivett helynek nem minősíthető. Az erre vonatkozó 1859. évi április hó 19-én a belügyi és pénzügyminisztériumok által kiadott osztrák rendelet a magyar közjog szempontjából jogforrásnak nem tekinthető. (Pénzügyminiszter 1911. évi február 18-án 32274/908. sz. a.)

K. L. nagybirtokosnak a czégű bányatársulat által község határában magánérczfeltárára néven adományoztatni kért bányatelek adományozásának megengedhető-

ségét kimondó számú bányakapitánysági határozat elleni, nyílt határidőben benyújtott felfolyamodása tárgyában következőleg határoztam.

Á neheztelt elsőfoku adományozási határozatot, az ellene intézett felfolyamodás elutasítása mellett, megerősítem.

Indokolás.

Felfolyamodó egy alaki és egy érdembeli okból kéri a „ ” czégü bányatársulat adományozási kérvényének visszautasítását.

Alaki okból azért, mert az adományozási kérvényt nem oly egyén írta alá, aki arra a bányatörvény szerint jogosított volt; érdembeli pedig azon az alapon, hogy adományoztatni kért terület tulnyomó része felfolyamodó vadaskertjében, vagyis oly helyen fekszik, ahol a fennálló szabályok értelmében bányajogok a földtulajdonos beleegyezése nélkül nem szerezhetők.

A jogvita elintézésénél felfolyamodónak sem az idézett alaki, sem pedig az érdembeli kifogását nem lehetett figyelembe venni.

Ami pedig az érdembeli kifogást illeti, erre nézve meg kell mindenekelőtt jegyezni, hogy még az esetben is — ha felfolyamodónak szóban lévő bekerített erdőbirtoka, mint vadaskert az Ált. Btv. 17. § c) pontja alapján „kivett hely”-nek volna minősítendő — meg kellene erősíteni a felfolyamodással megtámadott adományozási határozatot, mert maga a feltárás, melyre a bányatársulat az adományozást kérte, a vadaskerten kívül van telepítve, s mert a Btv. 17. §-ában megjelölt helyeken a törvény világos szavai szerint és a földtulajdonosoknak nyújtani szándékolt jogvédelem célzatánál fogva *csak a kutatási*, vagyis a *külszini talajbontással egybekötött bányászati munkálatok* vannak földbirtokosi beleegyezéshez kötve, a földalatti bányaművelésre ellenben ez a megszorítás ki nem terjed. Minélfogva az esetben, ha az említett zárt terület „kivett hely”-nek minősítették, ebből csak az a korlátozás volna leszámaztat-ható, hogy a bányatársulat a bányateleknek kivett helyre eső részében csak földalatti (külszini talajbontással egybe nem kötött) bányaművelést folytathat és hogy köteles ott a külszini épségének háborítlan fentartásáról gondoskodni.

Ámde az érvényben levő Btv. idevonatkozó intézkedéseinek értelmében és szellemében felfolyamodónak szóban lévő, sodronykerítéssel körülzárt erdőbirtokát, melynek területe 12.000 kat. holdnál nagyobb s melyben rendes erdőgazdasági művelet folyik, nem lehet a kutatási szabadság érvényesülésével szemben kivételt képező helynek minősíteni, nem lehet még akkor sem, habár ez az erdőbirtok a vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. határozmányai szerint vadaskertnek lenne is tekintendő, amit felfolyamodó helyhatósági bizonyítvánnyal igazol.

Felfolyamodó annak bizonyítása végett, hogy az ő 12.000 holdas körülzárt erdőbirtoka, mint vadaskert a Btv. 17. §-a szerint *kivett helyet* képez, hivatkozik az abszolút uralom idejében 1859. évi április 19-én az akkori belügyi és pénzügyi minisztériumok által külön császári felhatalmazás alapján

kibocsátott és az akkori birodalmi törvénytarban (Reichsgesetzblatt) is közzétett rendeletre, amelyben kimondatik, hogy a céljuknak megfelelően bekerített rendes vadaskertek a Btv. 17. §-ának c) pontja alatt foglalvák.

S hangsúlyozza itt felfolyamodó, hogy ez a rendelet, miután császári felhatalmazás alapján bocsátatott ki és „Reichsgesetzblatt“-ban is megjelent, éppoly kötelező törvényerővel bír, mint maga a bányatörvény.

Felfolyamodó ezen érvelésével szemben az igazságügyi miniszter ural egyetértőleg azt kellett megállapítanom, hogy az idézett 1859. évi rendelet a magyar közjog szempontjából jogforrásnak, az élő bányajog alkotórészének nem tekinthető.

A magyar közjog alapelvei értelmében ugyanis az abszolút uralom idejében kibocsátott törvények és rendeletek az alkotmány visszaállítás után magukban véve érvényeseknek és fennállóknak nem tekinthetők és jogforrásul csak annyiban szolgálhatnak, amennyiben azokat valamely magyar törvény vagy törvényes hatáskörben kibocsátott rendelet akár kifejezetten, akár hivatkozás alakjában hatályukban fentartotta, avagy a törvényes gyakorlat elfogadta.

Az osztrák bányatörvénynek hatályában való fentartása iránt az ideiglenes törvény szabályok VII. része 4. fejezetének 15. §-a rendelkezik, amely szakasz kifejezetten *csak a bányatörvénynek* fentartása iránt intézkedik.

Ez a rendelkezés a fent kiemelt elv alapján szorosán lévén értelmezendő, nem értelmezhető akként, mintha az a bányatörvény szakaszaihoz kiadott rendeleteket, így a szóban levő 1859. évi rendeletet is hatályában fentartotta volna. Az a körülmény, hogy az osztrák belügyi és pénzügyi miniszterium ezt a rendeletet külön császári felhatalmazás alapján bocsátotta ki és hogy az a „Reichsgesetzblatt“-ban is megjelent, csak az osztrák jog szempontjából ruházza fel a hivatkozott rendeletet törvényerővel, a magyar jog szempontjából ellenben ez a körülmény teljesen közömbös. S miután a szóban levő rendeletet a törvényes gyakorlat sem fogadta el, amennyiben ez az első eset, hogy a vadaskert bányajogi jellegének kérdésében dönteni kell: a jelen jogvita elintézésénél magának a bányatörvénynek határozmányai lehetnek csak mértékadók.

Hogy pedig a bányatörvény 17. §-ának c) pontja egy 12.000 holdas területre nem vonatkoztatható, világosan kitűnik ez az illető törvénytörvényszakasznak a törvény célzata és a törvényhozás szándéka felől is tájékoztató indokolásából, ahol kifejezetten utalás történt arra, hogy a földtulajdonosnak nyújtandó jogvédelemből a bányászatra nézve érezhető hátrány nem fog származni, mert a megszorítás csak csekély kiterjedésű területekre vonatkozik s mert éppen ezért az ott netán előforduló ásványtelepek a védett területen kívül is feltárhatók.

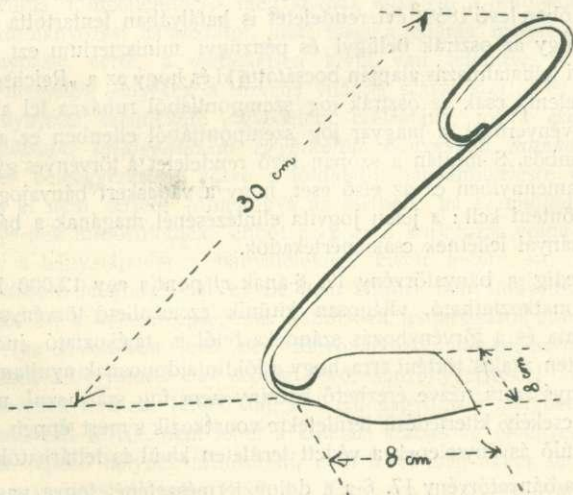
De hogy a bányatörvény 17. §-a a dolog természeténél fogva nagyobb terjedelmű vadaskertekre, így pl. a felfolyamodó 12.000 holdas zárt erdőbirtokára nem vonatkoztatható, ezt tételes bányajogunk alapelveinek, a bányaművelési szabadságnak jelentősége is kétségen kívül helyezi, amely alapelvel a bányászati privilégiumok osztogatása homlokegyenest ellenkezik. Már pedig, ha jogilag megállana az, hogy a kutatási szabadság érvényesülése elől ily óriási területeket is ki lehet venni, akkor a földtulajdonos bányászati szempontjából is kiváltságos

jogállásba jöhetne egész latifundiumokra nézve s anélkül, hogy őt a bányaművelés felvételére és folytatására szorítani lehetne.

Mindezeknél fogva felfolyamodónak az a kérelme, hogy a tulajdonát képező 12.000 holdas zárt erdőbirtok, mint vadaskert, a bányatörvény 17. §-a szerint kivett helynek minősítessék, törvényes alappal nem bír, ellenkezőleg a törvénybe ütközik, s mint ilyen nem teljesíthető. Ennek következményeként pedig a felfolyamodást mint alaptalant elutasítani és a nehezelt elsőfoku határozatot meg erősíteni kellett.

Megjegyzem végül, hogy felfolyamodónak az a különös érdeke, mely az ő erdőbirtokának vadaskerti jellegéből származik, kellő méltánylásban fog részesülni akkor, midőn a bányavállalat a szóban forgó zárt területen, illetve annak valamely részében a telekhasználatnak bányászati célra való megengedését fogja szorgalmazni. Mert egyik sarkelve a fennálló bányajogunknak, hogy a telekhasználat kényszerű átengedésénél a bányavállalat a földtulajdonosnak teljes, vagyis az ily különös érdekeket is fedező *kártalanítással tartozik*.

Kézi gyomlálókapa. A terpesi (hevesmegyei) állami 23 kat. holdas csemetekertben már második éve alkalmazunk egy kis kézi gyomlálókapat, mely a célnak minden tekintetben megfelel;

ilyennek vagy ehhez hasonlóknak ismertetését még eddig szaklapjainkban nem olvastam s ez bátorít fel arra, hogy azt a mellékelt rajzban bemutassam, hogy hasonló körülmények között esetleg másutt is felhasználható legyen.

Tavaszzsal, amidőn a csemete még alig bujt ki a földből, a gyom azonban már kezd lábrakapni s a gyomlálás elkerülhetetlen, rendes kapával a munkás nem tud hozzáférni anélkül, hogy a csemetében kárt ne tegyen, az esőverte kemény földből a gyomot kézzel kihuzni szintén nem tudja, mert elszakad s a gyökérzete benmarad a földben. Oly könnyen kezelhető kis szerszám alkalmazását láttam tehát szükségesnek, mely míg egyrészt alkalmas arra, hogy a gyomot gyökerestül kiszedje a földből, másrészt azonban a csemetét megkimélje.

Erre a mellékelt rajzban bemutatott kis rövidnyelű kézi kapát szerkesztettem, mely egyszerűségénél fogva akármelyik falusi kovácsnál megcsináltatható s hasznavehetősége miatt bátran merem ajánlani; egy női munkásnak napi munkaeredménye akácznál 40 cm sorközökkel 200—300 m², fenyőnél 25 cm sorköz mellett 100—200 m².

A talaj lazításához használni szokott többhegyű kézi kapával szemben annyiban előnyösebb, hogy nemcsak lazítja a megkeményedett talajt, hanem a gyomot is kiszedi, míg amannál a gyom a fogak között ottmarad.

Vasból készítettem fanyél nélkül tartósság okából s a munkás szívesen használja, mert kezelése könnyű. Sulya körülbelül 25 deka, ára 70 fillér.

Juhász Mihály,

a terpesi állami csemetekert erdőőre.

Fürdőkedvezmények Trecséntepliczen. Hazánk egyik legrégebb és legtöbbet nyújtó fürdőhelye Trecsénteplicz, melynek rádiumot sugárzó hévforrásaihoz és iszapfürdőihez már 500 év óta zárandokol a szenvedő emberiség, most fejlődésében nevezetes fordulóponthoz ért.

E kies fürdőhely új tulajdonosai ugyanis 1¹/₂ millió költséggel új korszerű nagyszállodát, új fürdőket és iszapfürdőket létesítettek és a meglévő épületeket átalakították. Egyesületünk tagjainak a fürdőigazgatóság nagyobb mérvű engedményeket és kedvezményeket biztosított, amelyekről a következőkben tájékoztatjuk t. Tagtársainkat:

1. Junius 15-ig és szeptember 1-től kezdve fürdővel egyesített „hivatalnoki penzió” napi 6 K-ért.

2. Mindazoknak, kik ezen jutányos penziót nem veszik igénybe,

de a fürdőigazgatóság kezelése alatt álló házak egyikében laknak, a fent jelzett időszak kivételével kénes hévzífürdőknél 50% engedmény.

3. Junius 15-től augusztus 31-ig kénes hévzífürdőinknél 25% engedmény.

Itt megjegyezzük, hogy a szállodák és fürdők össze vannak építve, miért is a fürdőhely az egész évben nyitva van. A fődény május 1-től szeptember 30-ig tart.

4. Házikurákhoz szükséges forrástermékeinkből (kénes-, iszap- és hévzif) a szétküldési osztály 25% engedményt ad.

Trencsénteplicz fürdőigazgatósága művészi kiállítású fürdőismertető könyvecskéit 5 nyelven bocsátja ki, melyekből megkeresésre készséggel küld.

Változott erdőgondnoksági székhely. A m. kir. földmívelésügyi miniszter a szovátai m. kir. járási erdőgondnokság székhelyét *Nyárádszeredára* helyezte át.

Halálozások. *Jánossy* Dénes ny. m. kir. faraktárgondnok, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja (Ungvár) és *Tóth* Lajos m. kir. főerdőszámantáncos (Besztercze) elhunytak.

Béke hamvaikra!

TRENCSEN-TEPLICZ

500 év óta
gyógyítanak
köszvényt,
csúzt stb.

A forrászivákat nem kell sem lehűteni, sem fölmelegíteni. Szállodák fürdőkkel egybeépítve. Egész évben nyitva. Nagyszerű tavaszi kurák. Olcsó pensiók! Festői hegyvidék. **Millió új építkezések.** Új nagyszálló. Új fürdők. **Házikurák:**
:: **hoz:** iszapszétküldés. ::

Prospektust küld a fürdőigazgatóság.

Egyesületünk t. tagjai messzemenő kedvezményekben részesülnek. Bővebbet az Erdészeti Lapok 1911. évi XI. füzeté tartalmaz, illetőleg a fürdőigazgatóságtól
:: lehet megtudakolni. ::

Rádiumos
kéneshevíz-
(36-42°C.) és
iszapfürdői

Adományok a selmeczi Mensa részére. A selmeczbányai főiskolán létesített „Mensa Academica“ céljaira adakozni szivesek voltak: Országos Erdészeti Egyesület 500 K, Magy. kir. állami vasgyárak 200 K, Bányászati és Kohászati Egyesület, Magy. kir. sóbányahivatal Parajád, Első cs. és kir. szab. Dunagőzhajózási r.-t. bányagazgatósága Pécs 100—100 K, Ker. kath. Szent-Erzsébet-Nőegylet Selmeczbánya 30 K, dr. Vértesi Tóth Imre 25 K, Witkovitzi Bánya- és Vaskohótársulat Ötösbánya, Selmeczi ing- és fehéreneműgyár 20—20 K, Beocsinyi Czemementgyári Unió r.-t., Schwartz Gyula 10—10 K, Schellenberg Richárd, Weisz Lajos 5—5 K, Baán Adrienne 4 K, Greguss Antal, Bihar Antal, Malenszky Károly, László Samu, dr. Sasi Nagy Imre, Andrea János, dr. Sebe Béla, Grünhut Gyula 2—2 K, Laczkó József, Urbantsok József, Mráz Gábor 1—1 K, N. N. 50 fill.

Az eddig beérkezett adományok összege 5045 K.

Fogadják a nemesszivű adakozók adományaikért hálás köszönetünket.

Selmeczbánya, 1911 május hó 10-én.

A főiskolai Segélyező-Egyesület elnöksége.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

Földművelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Havas* József miniszteri tanácsosi czimmal és jelleggel felruházott erdőigazgatót miniszteri tanácsossá kinevezem.

Kelt Bécsben, 1911. évi április hó 22-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

GRÓF SERÉNYI BÉLA s. k.

Földművelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Párnai* Attila erdőtanácsost főerdőtanácsossá kinevezem.

Kelt Bécsben, 1911. évi április hó 22-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

GRÓF SERÉNYI BÉLA s. k.

Földművelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére az erdőfelügyelőségi szolgálatnál *Krajcsovits* Béla és *Rochlitz* Dezső főerdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott erdőfelügyelőket; a községi erdők kezelésénél *Kiss* Ferencz, *Kondor* Vilmos, *Ercsényi* Béla és *Rappensberger* Andor erdőtanácsosokat; az erdőőri szakiskolánál *Benkő* Rezső erdőtanácsost; a magyarországi kincstári erdők